

ΠαΣοΚ: το κόμμα του ανολοκλήρωτου αστισμού

Αν θέλει να επιζήσει, πρέπει να μετεξελιχθεί σε σημείο αφετηρίας για τη δημιουργία του ελληνικού σοσιαλδημοκρατικού συνασπισμού εξουσίας.

Σελ. 2

Η πορεία του ΠαΣοΚ και η αποτυχία

Γιώργος Σιακαντάρης

Στις 5 με 7 Ιουνίου πραγματοποιείται το Συνέδριο του ΠαΣοΚ. Πολλές αναλύσεις, με το «κύρος» μάλιστα είτε της φιλελεύθερης ιδεολογίας είτε της μαρξιστικής ανάλυσης, επιχειρούν να προσάψουν στο ΠαΣοΚ όλα τα κακά της μοίρας αυτού του τόπου. Είναι τόσο ρηχές που κανονικά κανένας δεν θα έπρεπε να ασχολείται με αυτές. Δυστυχώς όμως δημιουργούν πολιτικό κλίμα, το οποίο δυσχεραίνει τη δημιουργία ενός ισχυρού σοσιαλδημοκρατικού συνασπισμού εξουσίας, που θα αντιμάχεται τον αριστερό εθνολαϊκισμό, τον νεοφιλελευθερισμό και τον ακροδεξιό εθνικισμό. Γι' αυτό χρειάζεται να αναλυθεί με μεγαλύτερη ψυχραιμία τι ήταν το ΠαΣοΚ και τι κληροδότησε στην ελληνική κοινωνία.

Τι ήταν αυτό το ΠαΣοΚ που σήμερα ακόμη και αυτοί οι οποίοι συνέδεσαν με αυτό την ατομική και επαγγελματική τους ανέλιξη κάνουν πως δεν το γνωρίζουν; Εκ πρώτης όψεως το ΠαΣοΚ αποτέλεσε μια σύνθεση προσώπων και ιδεών από τον χώρο του Κέντρου και της Αρι-

στεράς της προδικτατορικής περιόδου υπό την ηγεσία του ιδρυτή του Ανδρέα Παπανδρέου. Αυτό όμως είναι μια πρώτη, σωστή αλλά επιφανειακή, ανάγνωση της ιστορίας του. Τα αιτήματα του ΠαΣοΚ όπως αυτά αποτυπώθηκαν στην ιδρυτική του Διακήρυξη της 3ης Σεπτέμβρη συνοψίζονται στο τρίπτυχο «εθνική ανεξαρτησία, λαϊκή κυριαρχία, κοινωνική δικαιοσύνη». Αιτήματα που παρουσιάστηκαν ως ριζοσπαστικά για ορισμένους και ως λαϊκισμός από κάποιους άλλους. Αυτά όμως είναι τα αιτήματα κάθε ανολοκλήρωτης αστικής κοινωνίας, κάθε κοινωνίας στην οποία η αστική της τάξη έχει καθυστερήσει να αυτοπραγματωθεί και χρειάζεται τη βοήθεια του κράτους για να το κάνει.

Η ίδρυση του ΠαΣοΚ και η μετατροπή του σε κυβερνών κόμμα έφεραν στην εξουσία έναν σύνθετο συνασπισμό εξουσίας. Εναν συνασπισμό εξουσίας της αδύναμης και ανολοκλήρωτης αστικής τάξης με τα λαϊκά στρώματα. Τον ρόλο του διαμεσολαβητή αυτής της σχέσης έπαιξαν το κόμμα, το κράτος και η δημόσια διοίκηση. Το κράτος και ο κρατισμός δεν οφείλονται στην υστερόβουλη πολιτική εξουσία και στους «παμφάγους» πασόκους, αλλά στον αδύναμο παραγωγικό ιστό αυτής εδώ της χώρας και κατά συνέπεια στην αδύναμη συμμαχία των κοινωνικών στρωμάτων κάθε αστικής κοινωνίας. Το κρυφό αίτημα της αστικής ολοκλήρωσης είναι το κλειδί για να κατανοήσει κανείς τι ήταν το ΠαΣοΚ, τι προσπάθησε να εκφράσει, πού πέτυχε, πού και γιατί απέτυχε. Το προαναφερθέν τρίπτυχο της 3ης Σεπτέμβρη δεν είναι η σημαία μιας ριζοσπαστικής πρότασης, αλλά το σάλπισμα ενός ανολοκλήρωτου αστισμού που επιτίθεται για να καταλάβει τη θέση που του αρμόζει σε κάθε νεωτερική κοινωνία. Στη Δυτική Ευρώπη στα τέλη του 19ου

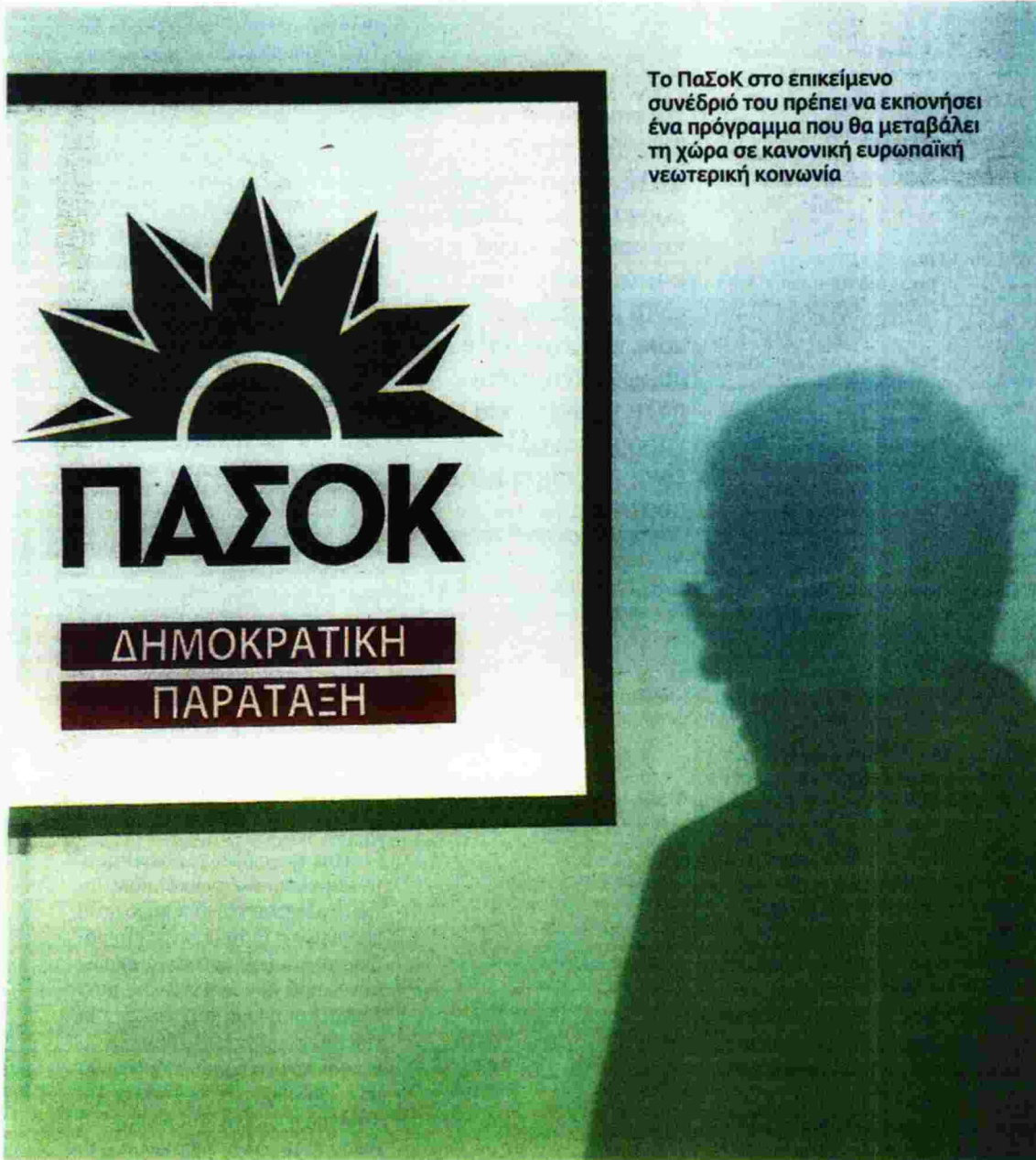
και στις αρχές ως τα μέσα του 20ού αιώνα, όσο και να φαίνεται παράξενο, η αστική ολοκλήρωση προώθηθηκε από τη Σοσιαλδημοκρατία και όχι από τη Δεξιά.

Το ΠαΣοΚ, αν θέλει να επιζήσει, πρέπει να πεθάνει ως κόμμα του αστικού ριζοσπαστισμού και να αναγεννηθεί μετεξελισσόμενο σε σημείο αφετηρίας για τη δημιουργία του ελληνικού σοσιαλδημοκρατικού συνασπισμού εξουσίας

της αστικής ολοκλήρωσης

Το ΠαΣοΚ στο επικείμενο συνέδριό του πρέπει να εκπονήσει ένα πρόγραμμα που θα μεταβάλει τη χώρα σε κανονική ευρωπαϊκή νεώτερη κοινωνία

αλλά γιατί προσπάθησε να οδηγήσει στην αστική ολοκλήρωση μέσα από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση της χώρας και όχι μέσα από τη χρήση του κόμματος-κράτους. Σίγουρα πολλά δεν έγιναν (μεταρρύθμιση Γιαννίτση, κτύπημα του κράτους ως κομματικού λάφυρου), αυτή όμως ήταν η πιο σημαντική μεταπολεμική προσπάθεια αστικής ολοκλήρωσης

Ο κρατισμός, οι πελατειακές σχέσεις, η κομματοκρατία και η αδύναμη κοινωνία των πολιτών είναι οι μείζονες μομφές κατά του όλου ΠαΣοΚ. Οι πελατειακές σχέσεις (και ο κρατισμός) είναι πρωτίστως αποτέλεσμα της καχεξίας της ελληνικής ιδιωτικής οικονομίας και δευτερευόντως του πολιτικού συστήματος. Το ΠαΣοΚ δεν τις άλλαξε, τις εμβάθυνε αλλά δεν τις δημιούργησε. Ενώ η κομματοκρατία δεν υπήρξε ποτέ, γιατί, αντίθετα απ' όσα υποστηρίζονται, υπήρχε μια δυνατή συνεχιζόμενη κοινωνία, η οποία επέβαλλε το άθροισμα των δικών της ατομικών βουλήσεων ως Γενική Βούληση στα αδύναμα κόμματα και στην αδύναμη αστική κοινωνία.

Το ΠαΣοΚ δεν κατόρθωσε να ανταποκριθεί στους λόγους που το γέννησαν. Αν θέλει να επιζήσει, πρέπει να πεθάνει ως κόμμα του αστικού ριζοσπαστισμού και να αναγεννηθεί μετεξελισσόμενο σε σημείο αφητηρίας για τη δημιουργία του ελληνικού σοσιαλδημοκρατικού συνασπισμού εξουσίας. Ενός συνασπισμού που θα έρθει, με σεβασμό στην Ιστορία, για να δημιουργήσει το νέο και όχι για να διασώσει το παλιό. Ενός συνασπισμού που θα ολοκληρώσει το διαχρονικό αίτημα εξαστισμού της κοινωνίας ή, με άλλα λόγια, που θα μεταβάλει τη χώρα σε κανονική ευρωπαϊκή νεώτερη κοινωνία.

Ο κ. Γιώργος Σιακαντάρης είναι διδάκτωρ Κοινωνιολογίας, συγγραφέας.

Γι' αυτό και ο σημαντικός εκσυγχρονισμός είναι η αγωνία του αδύναμου αστισμού να ηγεμονεύσει σε μια κοινωνία η οποία έχει σημαντικές αστικές ελλείψεις. Ο κατά

τη γνώμη μου μακράν καλύτερος πρωθυπουργός της μεταπολεμικής Ελλάδας Κώστας Σημίτης αποκάλυψε το πέπλο που έκρυβε το ΠαΣοΚ του Ανδρέα Παπανδρέου. Το

πέπλο που πίσω από έναν συγκεχυμένο ριζοσπαστισμό έκρυβε το αίτημα της αστικής ολοκλήρωσης. Και ήταν ο καλύτερος πρωθυπουργός όχι γιατί ήταν ή είναι αρεστός